

Při nákupu textilu se můžeme chovat odpovědně

Při nákupu textilního zboží má zadavatel více možností, jak přistoupit k prevenci jeho potenciálních negativních dopadů: Měl by zvážit dostatečně včasnou, zřejmou a jasnou komunikaci svých požadavků k dodavatelům, kteří tak o nich získají představu včetně kritérií udržitelnosti a budou se moci, jako odborníci v dané oblasti, vyjádřit k jejich splnitelnosti. Zejména v případě objemnějších veřejných zakázek se nabízí využití předběžné tržní konzultace. Navíc je vhodné ponechat dodavatelům dost času na průzkum trhu a nalezení vhodného zboží či poddodavatelů pro účely vlastní nabídky. Nakupujete textil? Nejsou vám lhostejné podmínky jeho vzniku? Inspirujte se příklady dobré praxe a zadávejte zakázky odpovědně!

Mgr. Adam Gromnica

Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Mezi předměty plnění, které někteří veřejní zadavatelé běžně pořizují, se řadí mimo jiné textilie, jako například oděvy (uniformy, taláry, ochranné pracovní oděvy), interiérový textil (ložní prádlo) a další (http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles_2017.pdf). K produkci textilu, respektive k textilnímu průmyslu se přitom váže hned několik celospolečenských problémů.

Jde například o otázky šetrnosti produkce rostlinných vláken (zejm. bavlněných) k životnímu prostředí či o pracovní podmínky při výrobě textilu. Na problematické podmínky z hlediska dodržování pracovněprávních standardů upozorňuje například Mezinárodní organizace práce (<http://www.ilo.org/global/industries-and-sectors/textiles-clothing-leather-footwear/>

[lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/global/industries-and-sectors/textiles-clothing-leather-footwear/lang--en/index.htm)). Poslední dobou nabývá na významu rovněž otázka recyklace či obecně oběhového hospodářství.

Pozornost může zadavatel věnovat různým fázím procesu výroby textilního výrobku. Je možné se zaměřit na zpracování vláken, vznik látek (tkaní), úpravy (typicky barvení) a šití výsledných produktů. Zde mohou být zásadní otázky sociální a lidskoprávní, spočívající v riziku porušování práv garantovaných úmluvami Mezinárodní organizace práce (zákaz dětské a nucené práce) nebo porušování pracovních podmínek (pracovní doba, odměňování apod.).

Textil ve veřejném zadávání

V rámci poptávání dodávek textilu je možné využít několik nástrojů, které nabízí zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (ZZVZ). Předně je možné stanovit požadavky na textil jako zvláštní podmínku podle ust. § 37 odst. 1 písm. d). V takovém případě je nesplnění stanovené podmínky důvodem k vyloučení dodavatele (vybraného nevyjímaje) ze zadávacího řízení. Aplikuje-li zadavatel své požadavky v podobě dílčího hodnoticího kritéria v kontextu § 116 odst. 2 písm. d) ZZVZ, nehrozí (oproti výše uvedenému) riziko vyloučení účastníka ze zadávacího řízení. Příslušná nabídka pouze získá nižší bodové ohodnocení v dané kategorii.

Uvedené nástroje lze přirozeně rovněž kombinovat: například

stanovit určitý minimální požadavek jako povinný standard (zvláštní podmínku) a případné nadstandardní plnění požadavku ocenit vyšším bodovým ohodnocením. Vždy je však nutné mít na paměti, že podmínky nesmějí žádnou osobu zvýhodňovat či znevýhodňovat, musejí se vázat k předmětu plnění veřejné zakázky a musejí být přiměřené.

Další možností je vymezení udržitelných požadavků v rámci technické specifikace předmětu plnění. Podle ust. § 94 ZZVZ je v takovém případě možné za účelem prokázání splnění požadavku odkázat na některé štítky, které jsou s to garantovat, že při výrobě textilu byly splněny určité minimální standardy jak

z hlediska environmentálního, tak sociálního. Vždy je zapotřebí mít na paměti, že v případě požadavku z osobněného štítkem je zadavatel povinen akceptovat i jiný vhodný důkaz, že dodávka splňuje konkrétní požadavky uvedené v zadávací dokumentaci. Navíc ust. § 79

I když zadavatel nesáhne k předběžné tržní konzultaci, měl by určitě využít zpětnou vazbu. Zjistí tak, jaké důvody vedly k případnému nezdaru zadávacího postupu, a příště může zvolit jiný postup.

odst. 32 písm. f) ZZVZ umožňuje zadavateli zohlednit problematiku řízení dodavatelského řetězce jako jeden z aspektů technické kvalifikace dodavatele.

Dodavatelům ponechte dost času na průzkum trhu a nalezení vhodného zboží či poddodavatelů

Příklady nákupu textilu známe z praxe českých i zahraničních zadavatelů. Pohybují se v rozmezí od zakázek malého rozsahu až po objemné nadlimitní zakázky. Již dříve zde byla představena zakázka Ministerstva práce a sociálních věcí s názvem Dodávky potravino-

vé a materiálové pomoci hrazené z Fondu evropské pomoci nejchudším osobám II., část 4. V ní byla stanovena zvláštní podmínka podle ust. § 37 odst. 1 písm. d) ZZVZ: „V souladu se směrnicí EP a Rady č. 2014/24/EU, zejména její přílohou X., jakož i standardy stanovenými úmluvami Mezinárodní organizace práce, zadavatel požaduje, aby výrobce nabízeného a dodávaného zboží dodržoval při výrobním procesu minimálně následující: zákaz nucené práce, zákaz dětské práce, bezpečné a zdravotně nezávadné

pracovní podmínky, platné pracovní smlouvy. Přičemž výrobním procesem je míněna každá fáze výroby nabízeného textilu (tj. šití, pletení a jiné úpravy látek či jiných použitých materiálů

nezbytné ke vzniku nabízeného finálního produktu). Požadované není zkoumáno ve vztahu k produkci použitého materiálu.“ (Více k zakázce na webu www.sovz.cz.)

V daném případě se zadavatel zaměřil výlučně na otázku pracovních podmínek při výrobě textilu,

nikoliv již materiálů (vláken). Lepšího efektu zakázky by bylo možné docílit zahrnutím požadavků na dodržování sociálních a environmentálních standardů rovněž při produkci vláken (zcela typicky fair-trade bavlny). Následují některé z dalších příkladů.

Dodávka mikin z organické bavlny

Brněnská Masarykova univerzita (MU) využila loni v rámcové dohodě na propagační materiály možnost stanovit technickou specifikaci pro poptávané bavlněné mikiny (<http://sovz.cz/praxe/dodavka-mikin-z-organicke-bavlny-masarykova-univerzita-brno>). Požadavkem byl minimální podíl organické bavlny 95 % (podle zveřejněné definice). Takto stanovenou podmínku nebyl žádný z dodavatelů s to v relativně krátké době splnit a první pokus neskončil zadáním veřejné zakázky,

neboť nebyla podána žádná nabídka splňující požadavky zadavatele.

Na základě zpětné vazby od dodavatelů bylo zjištěno, že čeští dodavatelé nejsou s to takový požadavek uspokojit, a s ohledem na krátký čas nebyli schopni si zajistit zahraniční poddodávku, která by požadavky splňovala. Při opakovaném zadávacím řízení pak zadavatel uplatnil požadavek na 80% podíl organické bavlny, který již dodavatelé byli schopni splnit. Prokázání splnění podmínky bylo při-

puštěno následujícími 3 způsoby: výrobek je označen ochrannou certifikační modrozelenou známkou Fairtrade; výrobek nese certifikační známku dokládající bioprodukcí (např. GOTS); prokázání jiným vhodným způsobem (např. dalšími certifikáty či potvrzeními).

Vedle uplatněného požadavku zadavatel rovněž stanovil dílčí hodnotící kritérium „výrobní proces“ s váhou 15 %, který byl definován následovně: „Při výrobním procesu nabízeného produktu jsou dodržena následující kritéria: transparentní dodavatelský řetězec; vyplácení spravedlivé mzdy; bezpečné pracovní podmínky; dodržování relevantních standardů; zákaz nucené a dětské práce; dodržování pracovní doby; přesčasy nepřesahující zákonně povolené limity; platné pracovní smlouvy.“ Dodavatelé mohli uve- dené doložit trojím způsobem: členství výrobce ve Fair Wear Foundation; výrobky dovážené a distribuované členskou organizací World Fair Trade Organization; prokázání jiným důvěryhodným způsobem, podloženým například dalšími certifikáty či potvrzeními.

I přes počáteční potíže byla zakázka nakonec zadána a stala se zdrojem užitečných informací pro další aktivity zadavatele. Postup (MU) nezůstal bez povšimnutí ani v zahraničí a letos v červnu byla na webu Evropské komise uveřejněna případová studie (http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue_81_Case_Study_159_Masaryk.pdf).

Pokud vás problematika nákupu textilních produktů zaujala, je možné načerpat spoustu užitečných informací souvisejících s nakupováním textilu z řady dostupných zdrojů:

- http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles_gpp_technical_report.pdf
- <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles/CS.pdf>
- <http://www.ilo.org/global/industries-and-sectors/textiles-clothing-leather-footwear/lang--en/index.htm>

Nákup textilu pro nizozemskou armádu

V průběhu roku 2016 poptávala nizozemská armáda v zadávacím řízení (děleném podle předmětu na části) dodávky 3 typů textilu: osušek, overalů a šátků (http://www.procuraplus.org/fileadmin/user_upload/Procura__case_studies/Procuraplus_case_study_MODNL.pdf). V kontextu vládní strategie Circular Procurement Green Deal se zadavatel pokusil zahrnout do zakázky cirkulární aspekty, konkrétně nastavil požadavek na minimální podíl recyklovaných vláken v textilních výrobcích ve výši 10 % (jako zvláštní podmínku) a dále se rozhodl ocenit vyšší podíl recyklovaného materiálu v rámci hodnocení. Jmenovitě mohl dodavateli přidělit 10 bodů ze 100, pokud podíl recyklovaných vláken překročil úroveň 30 %. V případě dosažení 50% podílu mohl dodavatel získat 20 bodů. Recyklovaným vláknem se přitom myslel materiál post consumer – tj. odpad z užívaného textilu, nikoliv odpad (odstřížky apod.) textilní výroby.

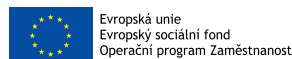
V případě šátků neobdržel zadavatel žádnou nabídku. Výsledkem řízení jsou tedy dodávky ve 2 zbývajících částech: osušky obsahující 36 % recyklovaných vláken a overaly obsahující 14 %. Zadavatel by rád ve spolupráci s dodavateli zajistil postupné zvyšování podílu recyklovaných materiálů, čímž by mělo dojít k omezení produkce odpadů a ke snížení nároků na primární zdroje.

Dalším pozoruhodným zadávacím postupem je rozešívání použitých uniforem a opětovné využití jednotlivých kusů látek při výrobě dalších. Přidanou hodnotou je rovněž fakt, že likvidaci starých uniforem provádí sociální podnik.

Za uvedený postup získalo nizozemské Ministerstvo obrany v roce 2016 mezinárodní ocenění PROCURA+ Award.

SHRNUTÍ

- **Výše byly představeny možnosti, jak může zadavatel přistoupit k prevenci potenciálních negativních dopadů vlastních nákupů textilního zboží.**
- **Uvedené příklady naznačují, že by měl zvážit dostatečně včasnou, zřejmou a jasnou komunikaci svých požadavků směrem k dodavatelům, kteří tak o nich získají představu včetně kritérií udržitelnosti a budou se moci vyjádřit k jejich splnitelnosti.**
- **Zejména v případě objemnějších VZ se nabízí využití předběžné tržní konzultace.**
- **Navíc je vhodné ponechat dodavatelům dost času na průzkum trhu a nalezení vhodného zboží či poddodavatelů pro účely vlastní nabídky.**
- **I když zadavatel nesáhne k předběžné tržní konzultaci, měl by využít zpětnou vazbu. Zjistí tak, jaké důvody vedly k případnému nezdaru zadávacího postupu, a příště může zvolit jiný postup.**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SOCIÁLNĚ ODPOVĚDNÉ
VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ

Konference Ministerstva práce a sociálních věcí ČR
a Ministerstva zemědělství ČR

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ 2018

Společenská odpovědnost a kvalita ve veřejných zakázkách

20. září 2018, 9.00 – 17.30 hod.

Kongresové centrum České národní banky
(Senovážné náměstí 30, Praha 1)

Program a možnost přihlášení - WWW.SOVZ.CZ